

Spojrzenie na wrześniowe niebo

"Jaki pierwszy wrzesień - taka będzie jesień"

To przysłowie budzi w nas nadzieję, iż po gorącym lecie, czekać nas będzie prawdopodobnie czas pięknej, stabilnej i prawdziwie jesiennej pogody. Wrzesień, poza wydarzeniami historycznymi, związany jest z powrotem dzieci i młodzieży do zreformowanych szkół, zaś na niebie to okres równowagi między długością dnia i nocy. Te ostatnie są już coraz dłuższe i często bezchmurne, co sprzyja obserwacjom astronomicznym. Wiele ciekawych zjawisk będziemy mogli zaobserwować na wrześniowym niebie. Postarajmy się w tym celu koniecznie wykorzystać, z dala od miejskich świateł, wolny wieczór lub wczesny ranek, aby chociaż przez chwilę spojrzeć w rozgwieżdżone niebo, by podziwiać gołym okiem Drogę Mleczną czyli naszą **Galaktykę** rozciągającą się przez cały nieboskłon, od północnego zachodu do południowego wschodu. Naprawdę warto!

Korzystaliliśmy, na ile to było tylko możliwe, z uroków tegorocznego lata, a tymczasem - ani nie spostrzegliśmy się, kiedy - **Słońce** w swej wędrówce po *Ekliptyce* systematycznie podążało ku równikowi niebieskiemu, przez co jego deklinacja - czyli wysokość nad równikiem - malała, a w związku z tym dni stawały się nieubłaganie coraz to krótsze. Nad ranem, 23 września o godz. 03.54, **Słońce** znajdzie się na równiku niebieskim - w punkcie *Wagi* - poczem przejdzie z półkuli północnej nieba na południową i tym samym rozpocznie się astronomiczna *Jesień*.

Niezależnie od tego faktu w Niepołomicach w dniu 1 września **Słońce** wschodzi o godz. 5.55, a zachodzi o godz. 19.24, natomiast 30 września wschodzi o godz. 6.39 a zachodzi o 18.21, zatem w ciągu tego miesiąca ubędzie nam dnia w Małopolsce o 107 minut! Skutkiem istnienia zjawiska refrakcji w atmosferze ziemskiej - wszystkie obiekty na niebie widzimy wyżej niż są one w rzeczywistości - faktyczne zrównanie długości dnia z nocą będzie dopiero 25 września. Ponadto w piątek 28 września, planowana jest *Małopolska Noc Naukowców* - będą m. innymi: drzwi otwarte w MOA w Niepołomicach, OA UJ na Bielanach, czy pokazy uruchomienia wahadła Foucaulta ilustrujące rotację Ziemi w *Polskim Narodowym Panteonie*, czyli w kościele św. św. Piotra i Pawła przy ul. Grodzkiej w Krakowie (początki prelekcji o godz. 19, 20 i 21). Oby tylko dopisały nam wtedy humory, a przede wszystkim pogoda obserwacyjna.

Jeśli chodzi o stan aktywności magnetycznej naszej gwiazdy, to w tym miesiącu, podobnie jak to było w wakacje, należy się spodziewać braku ewentualnie małej ilości plam, pochodni, czy protuberancji na tarczy naszej gwiazdy. **Słońce** bowiem weszło w stan minimalnej aktywności, między 24 a 25 cyklem jedenastoletniej aktywności.

Ciemne, bezksiężycowe noce, dogodne do obserwacji astronomicznych wystąpią na przełomie pierwszej i drugiej dekady września, bowiem **Księżyc** rozpocznie ten miesiąc po sierpniowej pełni podążając do ostatniej kwadry, która przypadnie w dniu 3.IX. o godz. 04.37, nów będzie 9.IX. o godz. 20.01, pierwsza kwadra 17.IX. o godz. 01.15 i pełnia 25.IX. o godz. 04.52. **Księżyc** znajdzie się w perygeum (najbliżej **Ziemi**) 8.IX. o godz. 03, a w apogeum (najdalej od nas) będzie 20.IX. o godz. 03. Natomiast na godzinę przed ostatnią kwadrą 3.IX., **Księżyc** zakryje *Aldebarana*, najjaśniejszą gwiazdę w konstelacji *Byka*. U nas, nad ranem 3.IX. widoczne będzie tylko ich zbliżenie na niebie.

Jeśli chodzi o planety, to **Merkurego** możemy obserwować bardzo nisko nad horyzontem porannego nieba tylko w pierwszym tygodniu września, potem skryje się on w promieniach **Słońca**. Natomiast **Wenus**, jako *Gwiazda Wieczorna*, króluje nisko na zachodnim niebie zachodząc ponad godzinę po **Słońcu**, a z upływem dni będzie dostępna coraz niżej nad horyzontem. W dniu 2 września zbliży się do *Spiki*, najjaśniejszej gwiazdy w konstelacji *Panny*, na odległość półtora stopnia. Ponadto wieczorem 21 września osiągnie maksimum swej jasności na niebie. Czerwonego **Marsa** po lipcowej opozycji będzie można obserwować przez całą noc w gwiazdozbiore Koziorożca. Ponadto w dniu 20 września zbliży się doń **Księżyc** na odległość 5 stopni. **Jowisz** gości w gwiazdozbiore *Wagi*, a dostrzeżemy go nad południowo-zachodnim horyzontem. Ponadto w dniu 14.IX. zbliży się do niego **Księżyc** na odległość 4 stopni. Natomiast **Saturn**, przystrojony w pierścienie, świeci na tle gwiazdozbioru *Strzelca*, a dostrzeżemy go przez cały miesiąc na wieczornym niebie aż do północy. W dniu 17.IX. do planety zbliży się na odległość 2 stopni **Księżyc**, będący dzień po pierwszej kwadrze. **Uran** będzie widoczny prawie przez całą noc w gwiazdozbiore *Byka*, bowiem dopiero w dniu 24.X. będzie w opozycji do **Słońca**. Natomiast w gwiazdozbiore *Wodnika*, przez całą noc można obserwować **Neptuna**, który 7.IX. będzie w opozycji do **Słońca**, ale do jego obserwacji trzeba się już postłużyć chociażby małą lunetką.

Aby w tym powakacyjnym miesiącu móc obserwować **Księżyc** i jego zbliżenia do planet, najłatwiej będzie skorzystać z lunet Młodzieżowego Obserwatorium Astronomicznego w Niepołomicach, które się mieści przy ul. Mikołaja Kopernika 2 (tel. 12-281-15-61) - szczególnie tu polecam *Małopolską Noc Astronomiczną 29 września*, bowiem wtedy też znajdziemy się szczęśliwie nieomal u progu października, okresu - miejmy nadzieję - prawdziwie *Babiego Lata* i rozpoczynającego się nowego roku akademickiego. Na zakończenie zapamiętajmy staropolskie przysłowie:

"*Jesień tego nie zrodzi, czego wiosna nie zasiała*"